

Nieuw talent voor taal 2: Werkboek –Errata spelling 2005

Blz.	Fout	Goed
7	jeugdboekenweek	Jeugdboekenweek
10	ikvorm	ik-vorm
	hij-/zijvorm	hij-/zij-vorm
23	BTW	Btw
28	jeugdboekenweek (2x)	Jeugdboekenweek
25	predikaat	predicaat
47	je-/jijvorm	je-/jij-vorm
48	slinke	slink
50	ikvorm	ik-vorm
54	Niets vermoeden-	Nietsvermoeden-
79	oosten	Oosten
	jood	Jood
80	topvijftien	top vijftien
84	jodenvervolging	Jodenvervolging
86	ikvorm	ik-vorm
	hij-/zijvorm	hij-/zij-vorm
88	ZOEKEN LEZEN	ZOEKEND LEZEN
	Oudheid (2x)	oudheid
	Middeleeuwen (2x)	middeleeuwen
89	ojectieve	oblectieve
90	Sovjetunie (3x)	Sovjet-Unie
	führer	Führer
97	ikverhaal	ik-verhaal
99	spinternieuwe	splinternieuwe
113	Ardeense	Ardense
117	topvijftien	top vijftien
129	Sovjetunie (3x)	Sovjet-Unie
	führer	Führer
130	Sovjetunie	Sovjet-Unie
143	topvijftien	top vijftien
146	toptwintig	top twintig
182	shockeren	/ (verwijderd)
194	privé-aangelegenheid	privéaangelegenheid
201	toptwintig	top twintig
204	CAO's	cao's
207	Onckelinckx	Onkelinx
226	toptwintig	top twintig
247	VZW	vzw
250	TGV	tgV
253	Formule I-races	formule 1-races
	aërodynamica	aerodynamica
258	toptwintig	top twintig
268	anti-diefstalalarm	antidiefstalalarm
269	jeugdboekenweek	Jeugdboekenweek
277	toptwintig	top twintig
280	toptwintig	top twintig

284	jodenvervolging	Jodenvervolging
286	ikvorm	ik-vorm
	hij-/zijvorm	hij-/zij-vorm
300	Grand Slamtoernooi	grandslamtoernooi
314	toptwintig	top twintig
329	toptwintig	top twintig

Spelling van zelfstandige naamwoorden: meervoudsvorming

boek → boeken / verkeerslicht → verkeerslichten De meeste substantieven krijgen in het meervoud **-en** of **-n**.
 detective → detectives / menu → menu's Er zijn er ook die **-s** krijgen, maar toch wel minder.
 kind → kinderen / rund → runderen Een beperkt aantal substantieven krijgt in het meervoud **-eren** als uitgang.

Enkele bijzondere gevallen

1 Woorden die eindigen op een vrije

-a, -o, -u, -i, -y

collega → collega's

auto → auto's

menu → menu's

taxi → taxi's

baby → baby's

maar: bureaus, milieus, abonnees, cowboys, jockeys

cafés

vrije klanken, enkel geschreven

+ 's

De eindklank bestaat uit verschillende letters.

Franse **-é**

2 Substantieven die op -ie eindigen

'lelie → lelies / 'tralie → tralies

Uitzonderingen: bac'teriën, 'poriën,

fi'nanciën

ko'pie → kopieën / catego'rie → categorieën

De klemtoon ligt niet op de lettergreep met -ie: → **-ies**.

De klemtoon ligt wel op de lettergreep met -ie: → **ieën**.

3 Woorden die eindigen op -ee

dictee → dictees / abonnee → abonnees

idee → ideeën / zee → zeeën

-ees

-eeën

Je taalgevoel of een woordenboek kan hier een oplossing bieden.

4 Verdubbeling tussenmedeklinker of niet?

proces → processen / trompet → trompetten

krokus → krokussen / rebus → rebussen

dreumes → dreumesen / lemmet → lemmeten

Na een gedekte klank verdubbelt de tussenmedeklinker.

Na een doffe klank verdubbelt de tussenmedeklinker niet.

Let op!

leeuwerik → leeuweriken / havik → haviken

begravenis → begrafenissen

Uitgang -ik: nooit verdubbeling.

Uitgang -s: altijd verdubbeling, want anders wordt de [s] als [z] uitgesproken zoals in *expertise*.

5 Substantieven die op -f eindigen

druif → druiven / substantief → substantieven

fotograaf → fotografen / filosoof → filosofen

-f wordt -v

-f verandert niet (vreemde woorden)

Bij twijfel: woordenboek erop naslaan!



6 Substantieven die op -s eindigen

grens → grenzen / kluis → kluisen
krans → kransen / kruis → kruisen
spons → sponzen of sponzen

-s wordt -z

-s verandert niet

Bij twijfel: woordenboek er op naslaan!

7 Substantieven die aan het Latijn ontleend zijn

museum → museums of musea
medicus → medici / technicus → technici
Let op: catalogus → catalogussen of catalogi

-um wordt -ums of -a

-us wordt -i (beroepsnamen)

8 Woorden die op -man eindigen

edelman → edellieden
raadsman → raadslieden
staatsman → staatslieden

In die woorden wordt -man altijd
lieden (≠ edellui enz.)

ambachtsman → ambachtslieden
(of ambachtslui)
koopman → kooplieden (of kooplui)

-man wordt -lieden (minder -lui)
= beroep of ambacht

cameraman → cameramannen
ombudsman → ombudsmannen
barman → barmannen

moderne beroepsaanduidingen:
-man wordt -mannen
Bij twijfel: woordenboek erop naslaan!

onderwijsmensen, zakenmensen,
vakbondsmensen

Recentelijk in gebruik gekomen:
meervoud -mensen.

Let op: Engelsman → Engelsen
Fransman → Fransen

9 Letterwoorden en afkortingen

cfk's, OCMW's, KB's, twee t's

's

10 Samengestelde namen

priesters-dichters
aspirant-leraars / adjunct-commissarissen
assistent-apothekers / amateur-voetballers

Gelijkwaardige leden: **allebei + -s**
Het eerste deel bepaalt het tweede:
tweede lid in het meervoud.

secretarissen-generaal

Het tweede deel bepaalt het eerste:
eerste lid in het meervoud.

11 Let speciaal op

schip → **schepen**, smid → **smeden**, (gemeenteraads)lid → (gemeenteraads)**leden**
stad → **steden**, vlo → **vlooien**, koe → **koeien**, moeilijkheid → **moeilijkheden**

12 Woorden met verschillende meervoudsvormen met betekenisverschil

been	beenderen/benen = botten	benen = lichaamsdelen
blad	bladeren/bladen = boombladeren	bladen = vellen papier
kleed	kleden = vloerkleden	kleren/klederen = kledingsstukken
letter	letters = tekens voor klanken	letteren = letterkunde
pad	paden = dieren	paden = wegjes
patroon	patroons = personen	patronen = bv. naaipatronen
portier	portiers = personen	portieren = bv. van auto
spel	spellen = partij, benodigdheden	spelen = bv. balspelen (het spelen zelf)
stuk	stuks = exemplaren	stukken = bv. schaakstukken, brokken

Eigennamen en hoofdletters

- Jan, Heidi, Evert Hartman, Clovis
Filips de Goede, Karel de Stoute
- God, Allah, Jahweh
de Heilige Maagd, de Bijbel, Uw naam
- België, Limburg, de Kempen, Gent, Aalst
Schelde, Noordzee, Atlantische Oceaan
Noord-Amerika, Noord-Amerikaan
Noord-Amerikaans
- Engelsen, Fransen, het Duits,
het West-Vlaams
- Stationsstraat, Wapenplein
- een Boeing 707, een BMW, de Titanic
- Philips, Acco, Standaard
- Saturnus, Mars, de Grote Beer
- de Eiffeltoren, het Zuidstation,
het Vrijheidsbeeld
- Kerstmis, Pasen, Aswoensdag, Nieuwjaar
- de Verenigde Naties, de Raad van State
het Ministerie van Financiën
- de Eerste Wereldoorlog
- PS (Post Scriptum), UNO, VRT, IBM
- een Rembrandt, een Rubens
- De Morgen, De Weekbode
- *Kruistocht in spijkerbroek* van T. Beckman
- namen van mensen
ook in bijnamen
- woorden die betrekking hebben
op het Opperwezen en de voor-
naamwoorden die naar de godheid
verwijzen, of personen of zaken
die als heilig worden beschouwd
- aardrijkskundige namen
samengestelde aardrijkskundige
namen en afleidingen van zulke
namen
- volken en talen
- namen van wegen, straten,
pleinen, parken ...
- namen van vliegtuigen, auto's,
schepen e.d.
- namen van bedrijven
- namen van hemellichamen,
sterren, sterrenbeelden ...
- namen van gebouwen,
monumenten ...
- namen van feestdagen
maar: kerstavond, kerstnacht,
paasvakantie ...
- namen van instellingen
- namen van de verschillende
ministeries
- namen van historische gebeurte-
nissen
maar: middeleeuws, romantisch
- sommige afkortingen en letter-
woorden
- namen van kunstwerken
- namen van kranten, weekbladen
- titels van boeken: de eerste letter

Geen hoofdletter

- maandag, dinsdag ...
- januari, juli, oktober ...
- noorden, zuiden, oosten ...
- lente, zomer ...
- katholicisme, protestantisme ...
- een boeing, een ware judas, een havanna,
een sint-bernardshond, adamsappel
moezelwijn, cognac
- de oudheid, de middeleeuwen
- namen van dagen
- namen van maanden
- namen van windstreken
- namen van seizoenen
- namen van godsdiensten
- Sommige vroegere eigennamen
zijn soortnamen geworden en
geven nu de persoon of zaak niet
meer aan die ze vroeger aangaven.
- tijdperken

Noot

136 atleten verschenen aan de start.

Als de zin begint met een getal dat in cijfers geschreven is, krijgt het eerste woord geen hoofdletter.

De tussenletters in samenstellingen

1 De tussenletter -s-

Algemene regel: **schrijf een -s- tussen het eerste en tweede lid van een samenstelling waar je die hoort.**

Voorbeelden: stadsdeel, gezinshoofd, beroepsrenner.

Let wel: in een woord als *damessandaal* kun je dat niet horen, omdat *sandaal* al met een -s begint. We schrijven toch een extra -s, want je hoort ook een tussen-s in dames-fiets, dameshorloge ... Ander voorbeeld: dorpsplein, dus ook dorpsstraat.

Noot: soms komen twee vormen naast elkaar voor, bv. spellingwijziging, spellingswijziging.

2 De tussenletter -n-

Algemene regel: **schrijf een tussen-n in samenstellingen als het eerste lid van de samenstelling een zelfstandig naamwoord is met uitsluitend een meervoud op -en.**

Voorbeelden

peer	peren	perenboom
roos	rozen	rozenstruik
bes	bessen	bessenjam
hond	honden	honden h ok

Let op!

keuze	keuzen/keuzes	keuzemogelijkheid
detective	detectives	detectiveverhaal
tarwe	–	tarwemeel
		rodekool
		spinnewiel

Dus geen tussen-n als het eerste deel

- een meervoud op -s heeft;
- alleen een meervoud op -s heeft;
- geen meervoud heeft;
- geen zn, maar een adjectief is;
- geen zn, maar een werkwoord is.

Uitzonderingen op de algemene regel

Koninginnedag, zonneschijn

beregoed, reuzegood, stekeblind

kakebeen, kinnebak

bolleboos, flierefluiter, papagaai

Het eerste deel

- verwijst naar een persoon of zaak die enig is;
- heeft een versterkende betekenis en het geheel is een adjectief;
- is een lichaamsdeel en het geheel is een vaste samenstelling. Een van de delen is niet meer herkenbaar als een afzonderlijk woord in de oorspronkelijke betekenis.

De woordtekens: deelteken, weglatingsteken, liggend streepje

Het DEELTEKEN of het TREMA

Algemene regel: het **deelteken** wordt gebruikt om te voorkomen dat een **afleiding** waarin twee klinkertekens op elkaar volgen, verkeerd of met enige aarzeling gelezen wordt. **Het trema of deelteken wordt gezet aan het begin van een nieuwe lettergreep.**

Voorbeelden: beëindigen, beïnvloeden, officiële, België, patiënt, poëzie ...

Geen deelteken

- | | |
|---|---|
| 1 zee-eend, toe-eigenen, mee-eten, zo-even | In samenstellingen schrijven we een liggend streepje. |
| 2 – beamen, boa, chaos
– buig, glooiing
– kuieren, eieren
– officieel, industrieel, dieet | In deze gevallen is geen leesverwarring mogelijk. |
| 3 – opticien, mecanicien, elektricien
– musicienne, Parisienne

– atheneum, museum, mausoleum
– Zacheus, Mattheus | Franse woorden die eindigen op -ien en -ienne krijgen geen deelteken.

Dat is ook zo bij de Latijnse uitgangen -eum en -eus . |
| 4 Als je een woord afbreekt op het eind van een regel schrijf je weer het oorspronkelijke woord.
Voorbeeld: Ik heb me geërgerd. Ik heb me ge-ergerd. | |



Oefening

Zet een trema waar dat moet. De eerste tien gevallen zijn meervouden van substantieven die op *-ie* eindigen. Repeteer die les vooraf nog eens – p. 118.

- 1 epidemie _____
- 2 calorie _____
- 3 advertentie _____
- 4 kolonie _____
- 5 melodie _____
- 6 drie _____



Het WEGLATINGSTEKEN of de APOSTROF

- 1 Als een of twee letters van een woord wegvallen, komt de **apostrof** te staan op de plaats waar iets weggevallen is.
Voorbeelden: 's Morgens (Des morgens), z'n auto (zijn), 't Gebeurt vaak (Het).
Merk op: de hoofdletter gaat naar het volgende woord.
- 2 Woorden die eindigen op een vrije **a, e, o, u, i, y** (enkel geschreven) krijgen 's in de volgende gevallen:
 - meervoud van substantieven: villa's, ave's, accu's, ski's, baby's
Dus geen apostrof in gevallen als: bureaus, milieus, cafés, dames, cowboys.
 - **genitief** van substantieven: Anna's schrift, Salome's dans, Otto's tas, Eddy's fiets
Dus geen apostrof in gevallen als: tantes bezoek, Maries dochter.
Als het substantief eindigt op een zgn. sisklank, schrijven we alleen een weglatingsteken.
Voorbeelden: Hans' fiets, Max' hond, Heinz' boek.
Noot: Hans z'n schrift, Anna d'r moeder = gesproken taal.
- 3 We gebruiken een weglatingsteken voor het achtervoegsel bij sommige afkortingen en letterwoorden.
Voorbeelden: wc'tjes, VLD'er.
- 4 Bij cijfers en namen van letters en letterwoorden in het meervoud is een apostrof nodig.
Voorbeelden: drie 5'en, twee a's, cao's.
- 5 Dat is ook het geval bij verkleinwoorden van substantieven die op -y eindigen.
Voorbeelden: baby'tje, hobby'tje, pony'tje.



Oefening 1 Meervoud van substantieven

Zet de volgende substantieven in het meervoud.

- | | | | |
|-------------|------------|-------------|-------|
| 1 cake | _____ | 11 dictee | _____ |
| 2 accu | _____ | 12 poema | _____ |
| 3 coupé | _____ | 13 milieu | _____ |
| 4 conclusie | _____ | 14 comité | _____ |
| 5 elpee | _____ | 15 nota | _____ |
| 6 een d | twee _____ | 16 cadeau | _____ |
| 7 familie | _____ | 17 vakantie | _____ |
| 8 kangoeroe | _____ | 18 risico | _____ |
| 9 horloge | _____ | 19 serie | _____ |
| 10 keu | _____ | 20 hobby | _____ |





Oefening 2 Genitieven

Vervang de van-vorm door een genitief.

- 1 de moeder van Frits _____
- 2 de fiets van José _____
- 3 de man van tante _____
- 4 de geschiedenis van België _____
- 5 de heuvels van Vlaanderen _____
- 6 het werk van Kathia _____
- 7 de fietsen van Merckx _____
- 8 de vrienden van Chris _____
- 9 de mand van Fox _____
- 10 de ouders van Gaby _____

/ 10

Het LIGGEND STREEPJE

Het liggend streepje koppelt twee of meer woorden aan elkaar (cf. samenstellingen). We gebruiken het vooral om leesverwarring te voorkomen; het heeft dus vaak dezelfde functie als het trema.

- | | | | |
|---|-------------------------------------|---|--|
| 1 | radio-ontvangst
zee-egel | astma-aanval | Samenstellingen waarbij twee klinkers op elkaar stuiten en een bestaande Nederlandse klank vormen. |
| 2 | tabak-steler
val-kuil | tabaks-teler
valk-uil | Samenstellingen waarbij een dubbel woordbeeld ontstaat. |
| 3 | c-snaar
\$-teken
Ctrl-toets | tbc-patiënt
een x-teken
Windows XP-bestand | Samenstellingen met cijfers, letters, letterwoorden, tekens + een substantief. |
| 4 | Sint-Niklaas
St.-Nicolaas | Sint-Jozefsinstituut
sint-bernardshond | Samenstellingen met Sint, sint, St. als eerste lid. |
| 5 | secretaris
president
verbaal | secretaris-generaal
minister-president
proces-verbaal | Samenstellingen met elementen zoals -generaal, -president, -testamenteir, -verbaal of -militair. |
| 6 | de wet-Dierckx
de kwestie-Koewit | Brussel-Centrum | Samenstellingen waarvan het tweede deel een bepaling is bij het eerste. |

7	Mevrouw T. Deswarte-Dewitte	Namen van getrouwde vrouwen.
8	Noord-Frankrijk Midden-Amerika Noord-Franse Midden-Amerikaans	Samengestelde aardrijkskundige namen waarvan het eerste lid geen aardrijkskundige naam is, ook de afleidingen!
9	de priester-dichter Gezelle de secretaris-penningmeester	Samenstellingen waarvan de leden gelijkwaardig zijn. (Je kunt er 'en' tussen zetten.)
10	oud-burgemeester leerling-schoenmaker	Samenstellingen met niet-, non-, oud-, ex-, aspirant-, leerling-, collega- ...
	Let op! antivriesmiddel, antiaanbaklaag anti-Duits anti-Joods, anti-islamitisch	Samenstellingen met <i>anti</i> worden aaneengeschreven, tenzij het tweede deel met een hoofdletter begint of als er leesverwarring mogelijk is.
11	Let op! oudewijvenpraat een heteluchtmotor	Is niet: oude wijvenpraat. Is niet: een hete luchtmotor
	een vijfsterrenhotel	Het eerste lid is een telwoord.
12	een kruidje-roer-mij-niet een manusje-van-alles een doe-het-zelver een kant-en-klaarmaaltijd	Woordgroepen/zinnen die als samenstelling opgevat worden.
	NOOT Het vervangingssteken of -streepje de invoer en de uitvoer → de in- en uitvoer zondagen en feestdagen → zon- en feestdagen garagedeur en garageraam → garagedeur en -raam	Het vervangingsstreepje wordt gebruikt als een deel van het woord weggelaten wordt om herhaling te vermijden. Het streepje komt te staan op de plaats waar anders het woorddeel gestaan zou hebben. Zie ook 'samentrekking' in deel 2 p. 108.
	Maar grote schoenen en kleine schoenen → grote en kleine schoenen	Hier gaat het niet om samenstellingen!



Aaneenschrijven van woorden

1 Samenstellingen

Lees vooraf de theorie over het deelteken (p. 202) en het liggend streepje (p. 205).

- 1 Samenstellingen worden in het Nederlands zo veel mogelijk aaneengeschreven. Voorbeelden: grijsgroen, Gezelleplein, tweepersoonsbed, vuilnisophaalauto, eerstehulpverlening, inpakafdeling.

Sommige samenstellingen leveren wel eens moeilijkheden op als ze aan elkaar geschreven worden.

Voorbeelden

radioomroep	→ radio-omroep	Een <i>liggend streepje</i> heft de
zeeegel	→ zee-egel	onduidelijkheid op.

Let op het verschil tussen

een edel man	een edelman
een klein kind	een kleinkind
een nieuw jaar	Nieuwjaar

- 2 Enkele gevallen die speciale aandacht verdienen
- a Samenstellingen met *maximum* en *minimum*
maximumsnelheid, minimumsnelheid ... aan elkaar
- b Samenstellingen met *rechter* en *linker*
rechterhand, linkerarm, linkervleugel ... aan elkaar

2 Getallen

1 Beneden de duizend

eenentwintig, drieëndertig, vijfenvijftig
vierhonderdzesenzestig aan elkaar

2 Boven de duizend

duizend en een, duizend dertig	tweede getal: los
driehonderd, vijftienhonderd	veelvouden van honderd: aan elkaar
drieduizend,	veelvouden van duizend: aan elkaar
driehonderdvijfendertigduizend	
vijf miljoen, drieëntwintig miljoen	veelvouden van miljoen: los
twee miljard, vijftien miljard	veelvouden van miljard: los

3 Rangtelwoorden

vijfentwintigste, vierenveertigduizendste Zie hoofdtelwoorden hierboven.

4 Samenstellingen met *halfen maal*

halfjaarlijks, halfzes, halftwaalf	aan elkaar
driemaal, negenezestigmaal	aan elkaar
maar: drie maal drie is negen	3 x 3 = wiskundige bewerking

5 Breuken

drie vierde, vijf achtendertigste	Het hoofdtelwoord en het rangtelwoord worden apart geschreven.
drie vierden, vijf derden	Merk op: geen eind-n, tenzij je wilt benadrukken dat het om afzonderlijke delen gaat.

3 Aardrijkskundige eigennamen

Zie de les over het liggend streepje p. 205.

4 Voornaamwoordelijke bijwoorden

Het gebruik van voornaamwoordelijke bijwoorden bespreken we in het derde leerjaar.

Toch even kennismaken.

Voornaamwoordelijke bijwoorden zijn bijwoorden die gevormd worden door *waar*, *hier*, *daar*, *er* + *voorzetsel*.

Dat is het antwoord *waarop* ik wachtte.

Hierop moet je staan!

Daaraan heb ik niet gedacht.

Hij herinnerde me *eraan* dat ... aan elkaar

5 Scheidbaar samengestelde werkwoorden

Ik zal hem straks *opbellen*.

Ik heb hem *opgebeld*.

Ik vergat hem *op te bellen*.

Infinitief: aan elkaar.

Voltooid deelwoord: aan elkaar.

Te scheidt de infinitief in twee delen.

6 Allerlei woorden

allesbehalve	Hij is <i>allesbehalve</i> vriendelijk.	helemaal niet
alles behalve	We kochten <i>alles, behalve</i> die fiets.	alles, met uitzondering van
evengoed	Ik had het <i>evengoed</i> niet kunnen maken: hij heeft mijn huiswerk niet eens bekeken.	om het even, eigenlijk
even goed	Bauwens spurt <i>even goed</i> als Karels.	in gelijke mate
hoelang	Tot <i>hoelang</i> moet ik hier wachten?	gedurende welke tijd
hoe lang	<i>Hoe lang</i> is die lat?	van welke lengte
(in) hoever(re)	In <i>hoeverre</i> kun je het eens zijn met mij?	in welke mate
hoe ver	<i>Hoe ver</i> moeten we nog lopen?	welke afstand, hoe ver weg
nietwaar	Dat is een moeilijk vraagstuk, <i>nietwaar</i> .	tussenwerpsel: vindt u ook niet
niet waar	Die uitspraak is <i>niet waar</i> .	niet juist
tekort	Het <i>tekort</i> op mijn zichtrekening was aanzienlijk.	nadelig saldo, gebrek
te kort	Die jurk van jou is veel <i>te kort</i> .	niet lang genoeg
teneinde	Hij vertrok heel vroeg, <i>teneinde</i> op tijd te komen.	om
ten einde	Ik hoop dat die film gauw <i>ten einde</i> is.	afgelopen
tenminste	Dat is <i>tenminste</i> een kerel op wie je kunt rekenen.	nog eens
ten minste	Dat boek kost <i>ten minste</i> 25 euro.	op zijn minst, minstens



tenslotte	Laat hem met rust: hij is <i>tenslotte</i> nog maar een kind.	per slot van rekening, eigenlijk, uiteindelijk, welbeschouwd
ten slotte	<i>Ten slotte</i> gaf hij toch toe.	tot slot, tot besluit, als laatste
teveel	Een <i>teveel</i> aan cholesterol is erg schadelijk.	overschot
te veel	Heb je niet een beetje <i>te veel</i> noten op je zang?	heel erg veel
zojuist	We hebben ze <i>zojuist</i> in de hal gezien.	net, kort geleden
zo juist	Heb ik het <i>zo juist</i> gespeld?	niet verkeerd
zolang	<i>Zolang</i> hij zweeg, waren er geen problemen.	gedurende de tijd dat
zo lang	<i>Zo lang</i> ken ik haar nog niet.	zo'n lange tijd
zomaar	Hij begon mij <i>zomaar</i> uit te schelden.	zonder reden
zo maar	Ik ga <i>zo maar</i> eens naar huis.	dadelijk maar
zomin	Ik ben net <i>zomin</i> schuldig als hij.	ook niet
zo min	Die luiwammes studeert <i>zo min</i> mogelijk.	zo weinig (mogelijk)
zover	Voor <i>zover</i> ik weet, is hij dit jaar niet geslaagd.	tot een bepaalde grens
zo ver	Moeten we <i>zo ver</i> lopen?	dermate ver

Let op: *onder meer* schrijven we los.



Oefening Aaneenschrijven

Schrijf de woorden los of aaneen.

- 1 daar tegen over _____
- 2 vier sterren hotel _____
- 3 vier duizend drie honderd drie en dertig _____
- 4 linker arm _____
- 5 maximum snelheid _____
- 6 ter aarde bestelling _____
- 7 drie maal _____
- 8 eerste hulp post _____
- 9 half tien _____

bah! K_____ wgom knabbelen is onbeleefd! De sp_____ w muren werden bijzonder keurig geïsoleerd. Hoor de kat eens mi_____ wen. J_____ w opstel lijkt me het beste. Kabelj_____ w is een bekende vissoort. De eerste astron_____ t, was dat een Amerikaan of een Rus? De scheidsrechter werd uitgej_____ wd; toch had hij de juiste beslissing genomen. De ch_____ ffeur parkeerde zijn _____ to voor het restaurant.

/ 20

De schrijfwijze van telwoorden

We onthouden

1 Het aaneenschrijven van telwoorden

Zie leereenheid 4.

2 Bepaalde telwoorden

vijf *meter*, acht *liter*, zes *kilo*, zes *are*, euro, twee dozijn, acht paar ...
drie *keer*, vijf*maal*, drie *jaar* ...

enkele *kilometers*, veel *kilo's*

drie lange jaren

vijf *euro's* (= vijf stukken)

twintig *graden*, vijf *dagen*, drie *weken*, vijf *maanden*

Vouw dat blad in tweeën.

De taart is in *vijven* verdeeld.

Even over *drieën* arriveerde hij.

Met z'n *vijven* trokken ze de bergen in.

Jullie *tweeën* moeten de zaak oplossen.

Substantieven die een maat aangeven zoals *meter, liter, kilo, are, euro, dozijn, paar* (ook *centimeter* enz.) *keer, maal, jaar, uur, kwartier* staan in het enkelvoud

Toch meervoud

- als een onbepaald telwoord voor een substantief staat
- als een adjectief voor het substantief staat
- als de nadruk op de afzonderlijke eenheden ligt
- de woorden *graad, dag, week, maand*

Soms krijgen bepaalde telwoorden -en:

- na een voorzetsel
(maar: acht gedeeld *door* twee is vier = bewerking)
(maar: tien *voor* halfvijf = precieze tijd!)
- na *met z'n, met ons, met hun*
- na *wij, jullie, zij, ons, hun*.

3 Onbepaalde telwoorden: + -n of niet?

Velen zijn geroepen, maar *weinigen* uitverkoren.

De *meeste* werden afgeslacht en naar het vilbeluik gevoerd.

Heel wat toeschouwers applaudisseerden, *enkele* (toeschouwers) niet.

Zelfstandig gebruikte telwoorden die naar personen verwijzen, staan in het meervoud.

Geen -n dus als

- het niet om personen gaat;
- het telwoord niet zelfstandig gebruikt wordt hoewel je hier de indruk krijgt dat het wel zo is.



4 Van bepaald naar onbepaald telwoord

Enkele *honderden* atleten ...

De bepaalde telwoorden *honderd*, *duizend*, *miljoen*, *miljard* worden onbepaald door toevoeging van -en.

Dat stadion kostte ettelijke *miljoenen*.

5 Breukgetallen

$1/5$ = één vijfde, $3/4$ = drie vierde twee derden van die taart

– In breukgetallen schrijven we geen eind -n tenzij de afzonderlijke delen bedoeld worden.

een *kwart* liter, een *halve* liter, *driekwart* van de bevolking, *anderhalf* uur

– Andere breukgetallen: *een kwart*, *driekwart*, *een half*, *anderhalf* (\neq een en een half!).

Oefening 1

Schrijf de onderstaande getallen voluit.

63: _____

964: _____

3 578: _____

163 322: _____

5 333 879: _____

2 858 782 010: _____

Met z'n 3 zullen we dat varkentje eens wassen: _____

Wij 2 kunnen dat niet aan: _____

50 gedeeld door 2 is 25: _____

De opdracht moet af zijn tegen 10 voor 5: _____

$1/8$: _____

$1/4$: _____ of _____

1 $1/2$ liter: _____

$1/2$ meter: _____

$3/4$ van de aanwezigen: _____ of _____